

Oversigt med sammenligning af to højmesseordninger: Færøerne 2019 og Danmark 1992

HV marts 2021: Efterfølgende tabel er en sammenlignende opstilling af højmesseordningen i den færøske alterbog fra 2019 og normalordningen i den danske alterbog fra 1992. De to anvendte bøger er »Alterbók Føroya Kirkju« (Føroyskt Kirkjumál 2019), s. 24-66, og »Den Danske Alterbog« (Det Kgl. Vajsenhus' Forlag 1992), s. 7-38.

Tabelopstillingen kan være misvisende, fordi den færøske ordning indeholder led, der kan udelades, og den danske ordning har noter med led, der kan tilføjes. Derfor har jeg i den færøske ordning sat parentes om de numre (gudstjenesteled), der kan udelades. Men der er en del valgmuligheder i begge ordninger, der ikke rigtigt kunne indpasses i tabellen.

Altarbók Føroya Kirkju 2019	Den Danske Alterbog 1992
I. INNGANGUR	I. INDLEDNING
1. Inngangsspæl (Praeludium og/ ella introitus)	1. Indgang (præludium)
2. Inngangsbøn	2. Indgangsbøn
3. Inngangssálmur (Introitus)	3. Indgangssalme
(4.) Miskunnarbøn (Kyrie)	
(5.) Lovsongur (Gloria laudamus)	
6. Heilsan (Salutatio)	4. Hilsen
7. Inngangskollekt (Collectio)	5. Indledningskollekt
II. ORÐSINS TÆNASTA	II. ORDET
(8.) Lestur úr Gamla Testamenti	6. Læsning fra Det Gamle Testamente
(9.) Millumsálmur (Graduale)	7. Salme mellem læsningerne
10. Lestur úr Nýggja Testamenti (Epistul ella lestur)	8. Læsning fra Det Nye Testamente (epistel eller lektie)
	9. Trosbekendelse
11. Sálmur / Sálmavers fyri prædiku	10. Salme før prædiken
12. Evangelium (Gleðiboðskapur)	11. Evangelielæsning
13. Prædika	12. Prædiken
14. Ápostólska signingin og Sálmavers	
15. Trúarjáttan (Credo)	

16. Kirjubøn (Oratio generalis ella oratio fidelium)	13. Kirkebøn
	14. Salme efter prædiken
III. HIN HEILAGA KVØLDMÁLTÍÐIN	III. NADVER
(17.) Friðarheilsan (Pax)	
18. Offursálmur (Offertorium) / Sálmur eftir prædiku	
(19.) Fyrireikingartakkergerð og bøn	
20. Inngangstakkarbøn (Praefatio) a1, a2 eller b	15. Nadverbøn a, b eller c
21. Heilagur (Sanctus) a1, a2 eller b	
	16. Fadervor
22. Kvøldsmáltíðartakkarbøn (Oratio eucharistica við / og Institutio / Verba) a1, a2 eller b	17. Indstiftelsesordene
23. Faðirvár (Oratio Dominica)	
24. Guðs lambið (Agnus Dei)	
25. Máltíðin – Altargangur (Communio)	18. Nadvermåltidet
IV. ÚTGANGUR	IV. AFSLUTNING
26. Útgangskollekt (Collectio)	19. Slutningskollekt
(27.) Heilsan (Salutatio)	
28. Áronitiska signingin (Benedictio)	20. Velsignelse
29. Útgangssálmur	21. Udgangssalme
30. Útgangsbøn	22. Udgangsbøn
31. Biðislögini	
32. Útgangsspæl (Postludium)	23. Udgang (postludium)

Opfølgende bemærkninger til ligheder og forskelle på de to ordninger (FO19 og DK92)

Ad 2 Indgangsbøn: Siden det danske Kirkeritual 1685 har det været et karakteristisk særtræk ved højmissen, at den indledtes med en indgangsbøn og afsluttedes med en udgangsbøn. Begge er bevaret i både FO19 og DK 92.

Ad 4-5 Kyrie og Gloria: I FO19 kan Kyrie og Gloria udelades, og i DK92 er der en note 1, hvorefter Kyrie og Gloria kan tilføjes efter indgangssalme. Så der er ikke i alle tilfælde forskel på de to ordninger på dette punkt.

Ad 8 og 9 Perikopestruktur: Begge ordninger går som udgangspunkt ud fra, at der er tre bibelske læsninger: GT – Epistel – Evangelium. Men begge har en mulighed for at forkorte til kun to bibelske læsninger. I den færøske ordning er der til anden hoveddel (Ordet) en bemærkning om, at der kan være én eller to bibellæsninger inden evangelielæsningen. Tilsvarende er der i den danske ordning en note 2, hvorefter det også ved alle faste gudstjenester er muligt kun at have to bibellæsninger. Hvis der i den færøske ordning udelades en læsning, er det overladt til præsten at bestemme, hvilken af de to første læsninger der skal anvendes.

Ad 14 Apostolsk velsignelse: FO19 har den apostolske velsignelse som et særskilt led i ordningen, mens DK92 nøjes med at anføre velsignelsen som et underpunkt under prædiken/kirkebøn. På dette punkt er der ikke nogen egentlig forskel på de to ordninger.

Ad 15 Credo: Ifølge FO19 bliver trosbekendelsen sunget eller sagt fra alteret efter prædikenen. På dette punkt er der en tydelig forskel på de to ordninger. Ifølge DK92 siges trosbekendelsen normalt inden prædikenen efter den anden bibellæsning, som normalt er en epistellæsning/læsning.

Ad III Nadver (Kvøldmåltid): FO19 afviger i nadverliturgien på flere punkter fra DK92. Den ser ud til at følge en mere fælles-nordisk linje, formentlig i tilknytning til den islandske ordning fra 1981 og/eller den norske ordning fra 2011. Karakteristiske forskelle er indstiftelsesordenes placering i forhold til måltidet/uddelingen, og Fadervors placering i forhold til indstiftelsesordene.

Ad 17 Pax: Kan udelades ifølge FO19. Der findes ikke tilsvarende i DK92.

Ad 18 Offertorium: Når der er nadver, betragtes i FO19 salmen efter prædikenen som en indledende del af nadverliturgien, mens den i DK92 (nr. 14) hovedsageligt betragtes som afslutning på prædikenen og højmessens anden hoveddel (Ordet).

Ad 19 Nadverforberedelse: Kan udelades ifølge FO19. Der findes ikke tilsvarende i DK92.

Ad 20, 21 og 22: Nadverliturgien ifølge FO19 indeholder tre særskilte led: præfatio (inngangstakkarbøn), sanctus (heilagur) og oratio eucharistica (kvøldsmåltidartakkarbøn). Der er tre forskellige former (a1, a2 eller b). Nadverindstiftelsesordene er ikke anført som et selvstændigt liturgisk led, men indgår som en del af nadverbønnen, enten integreret eller som en mere selvstændig afslutning. DK92 har en mere forenklet disposition, hvor der er en nadverindledning (nadverbøn), som kan indeholde præfation, sanctus og postsanctus, men ikke gør det ikke alle tilfælde. I DK92 er indstiftelsesordene anført

som et selvstændigt punkt inden nadvermåltidet, og det er ikke muligt at integrere dem i nadverbønnen.

Ad 23 Fadervor: Ifølge FO19 følger Fadervor efter indstiftelsesordene, mens Fadervor i DK92 bedes forud for indstiftelsesordene.

Ad 24 Agnus Dei: Ifølge FO19 er Agnus Dei et led, der er fælles for alle tre nadverformer og indgår i nadverliturgien på et bestemt punkt, nemlig efter Fadervor og inden nadvermåltidet. I DK92 har Agnus Dei ikke en bestemt plads. I den danske nadverindledning a indgår Agnus Dei slet ikke. I nadverindledning b synges O du Guds Lam efter Hosianna i det højeste. I nadverindledning c synges Agnus Dei inden uddelingen eller under uddelingen.

Ad 27 Salutatio: I FO19 er hilsenen forud for den aronistiske vesignelse anført som et selvstændigt punkt. Den kan dog bortfalde eller anvendes forud for slutningskollekten. DK92 har ikke hilsenen som et selvstændigt punkt, men bortset herfra svarer de to ordninger ret nøje til hinanden på dette punkt.